

Bune practici privind monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților de învățământ superior pe piața muncii în UE

Adrian Miroiu

Sinaia, 10 Iunie 2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Competența face diferență! Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

Contextul

Anii 1960: studii cu caracter academic privind parcursul profesional în carieră a persoanelor care obțin o diplomă de studii universitare
domeniul policy studies (studii privind politicile publice)

Anii 1990: apelul la policy studies pentru a măsura inserția profesională a absolvenților programelor de studii universitare

Contextul:

- Factori interni învățământului terțiar: rolul tot mai important al conceptului de asigurare a calității
- Factori externi învățământului terțiar: criza de forță de muncă
- specializată în anumite domenii și globalizarea economică

Cui se adresează studiile:

- Decidenți la nivelul autorităților publice naționale
- Universități
- Studenți
- Angajatori

Primul studiu cu impact internațional:

Higher Education and Graduate Employment in Europe: a colectat date comparabile pentru nouă sisteme universitare din Europa și Asia în perioada 1998 – 2000.

Centralitatea conceptului de angajabilitate

Comunicatul de la Leuven (2009) al miniștrilor educației care au aderat la Procesul Bologna: angajabilitatea este denumită și recunoscută drept componentă a reformelor în domeniul învățământului superior

Raportul privind progresul în asigurarea calității în învățământul superior al Comisiei Europene: angajabilitatea este recomandată Pentru includerea în cadrul european al standardelor pentru asigurarea calității

Raportul *Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes* din 2012 notează valoarea redusă a inserției profesionale a tinerilor absolvenți de învățământ superior și recomandă dezvoltarea unor competențe specifice.

Asociația Europeană a Universităților (EUA) a realizat în 2012 studiul *TRACKIT* pe 31 state (membre și ne-membre ale UE).

Concluzii:

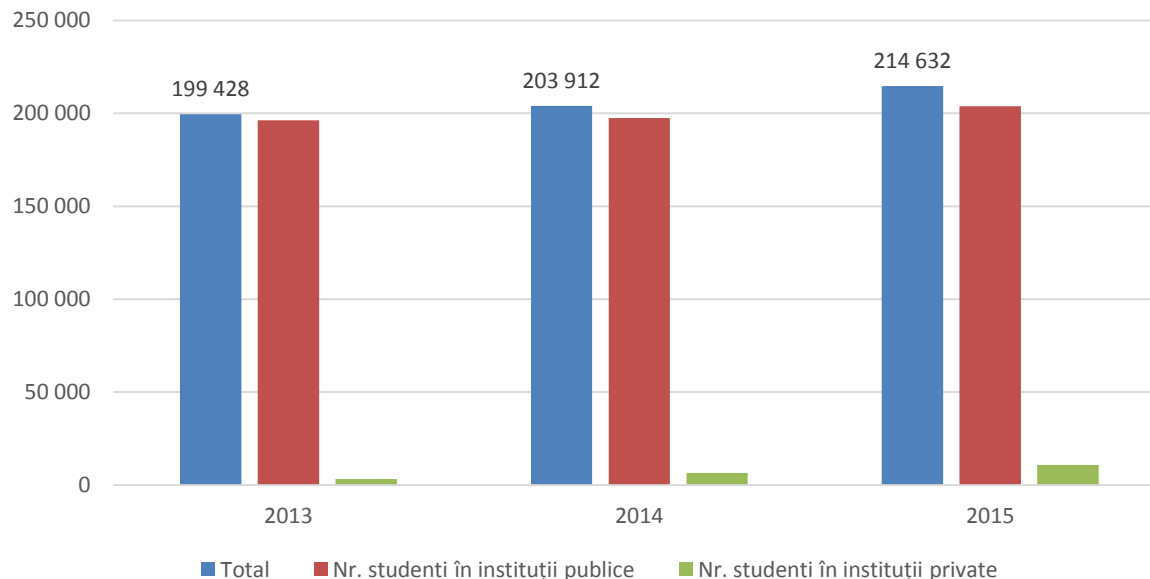
- urmărirea carierei profesionale a absolvenților este, în cele mai multe dintre sistemele analizate, însoțită de colectarea datelor privind parcursul educațional al persoanelor.
- există în general două sisteme paralele de urmărire a parcursului educațional și profesional al absolvenților: 1) un sistem la nivelul fiecărei instituții de învățământ superior în parte, precum și 2) un sistem la nivel național.
- În diferite țări s-a dezvoltat o gamă largă de mecanisme, instrumente, proceduri de analiză a informațiilor privind parcursul educațional și inserția profesională a absolvenților

Cum se utilizează datele privind angajabilitatea:

- Dezvoltarea unor politici educaționale și de ocupare mai bine orientate spre nevoile de învățare și dezvoltare personală ale cetățenilor.
- Corelarea politicilor publice implementate cu nevoile și realitățile vieții economice, sociale, culturale.
- Dezvoltarea unor servicii destinate studenților în vederea creșterii participării la educația universitară și realizării egalității de șanse și crearea oportunităților educaționale. Servicii noi, neclasice: de ex., sisteme de tutorat educațional.
- În contextul asigurării calității rapoartele privind parcursul educațional sau inserția absolvenților sunt adesea utilizate ca indicator de măsurare a calității programelor de studii, precum și în vederea îmbunătățirii sau modificării acelor aspecte care produc rezultate mai puțin dezirabile.

Un exemplu: Irlanda

Sistemul de învățământ terțiar este compus din: 7 Universități; 4 instituții de învățământ superior parte a consorțiului federal National University of Ireland (NUI); 14 Institute Tehnologice; 7 colegii orientate către educație; 8 instituții private de învățământ superior.

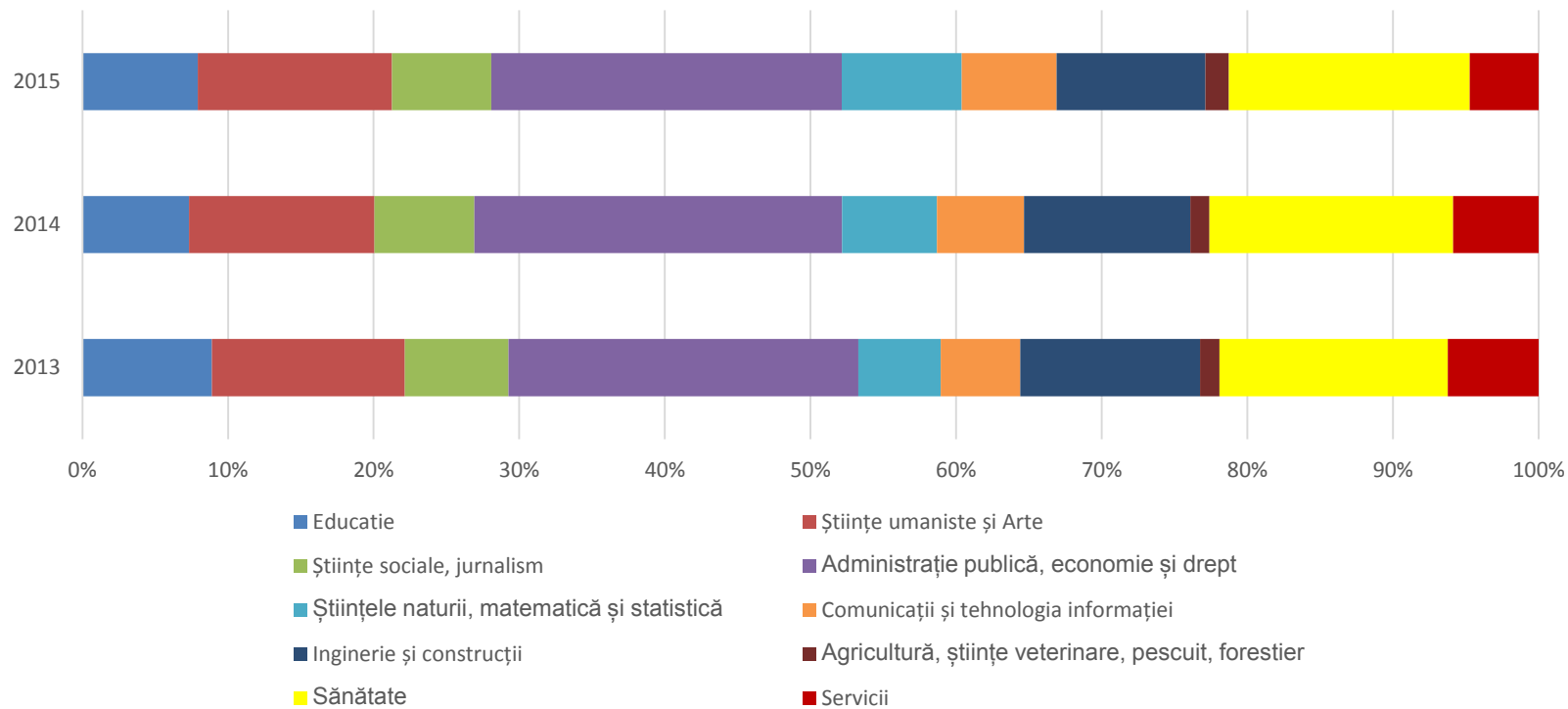
Pondere mare de studenți care participă în cadrul învățământului superior (grupa de vârstă 20-24). În plus, se înregistrează o evoluție pozitivă importantă a numărului de studenți care se încadrează în această grupă de vârstă:

33.2% în 2013,

36,9% în 2014 și

41% în 2015.

Ponderea studenților pe diferite domenii de studii: cea mai ridicată pondere de absolvenți este *Administrația publică, economie și drept* (22%).

Instrumente de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților de învățământ superior la nivel de sistem:

Studiu anual (începând din anii 1980) la nivel național:
“Ce fac absolvenții?” – elaborat de Autoritatea pentru Sistemul de Învățământ Superior din Irlanda (HEA).

Obiectiv: analizarea situației absolvenților de învățământ superior (de la toate ciclurile de studii) la un an după finalizarea studiilor.

Cel mai recent studiu: promoția anului 2015; 18.500 de răspunsuri ale absolvenților din 12 universități; rată mare de răspuns: 74%.

Instrumentul folosit: chestionarul on-line, aplicat prin canalele proprii de comunicare (comunitățile de alumni) de către universitățile participante.

Principalele dimensiuni de analiză din cadrul chestionarului sunt:

- domeniul de studiu absolvit (specializarea și universitatea);
- situația curentă pe piața muncii (tipul de loc de muncă, compania sau instituția unde lucrează, salariul pe care îl câștigă, relevanța domeniului absolvit pentru locul de muncă);
- situația în sistemul de învățământ (ciclul, domeniul și universitatea în care își continuă studiile) a absolvenților.

Chestionar redus ca mărime (de ex. în raport cu cel aplicat în România în proiectul *Absolvenți și Piața Muncii*).

Rezultate:

- din totalul de respondenți 68% sunt angajați, majoritatea în teritoriul Irlandei. (În 2014 ponderea era de 65%).
- 6% din absolvenți sunt în căutarea unui loc de muncă la 9 luni după absolvirea studiilor universitare.
- pentru obținerea unui loc de muncă domeniul de studiu este considerat relevant sau foarte relevant de către majoritatea absolvenților de licență (62%). Procentul absolvenților de studii de la nivel de master și doctorat care se raportează în același mod la domeniul de studiu este mai mare (70%)

Rezultate (continuare)

- Studenții de la nivel de licență care au obținut specializări în agricultură, domeniul forestier, medicină veterinară, sănătate sau educație sunt cei care au cea mai mare rată de angajabilitate după finalizarea studiilor. În plus, absolvenții acestor domenii au cele mai mari salarii, raportate la ceilalți absolvenți.
- La polul opus sunt absolvenții din domeniul științelor umaniste și arte care declară în proporție 51% la nivel de licență că domeniul în care au finalizat studiile este irelevant pe piața muncii. Salariile acestor absolvenți sunt cele mai mici.

Clasificarea studiilor privind inserția profesională a absolvenților de învățământ superior:

- 1) studii specializate (parțiale),
- 2) studii generale și
- 3) meta-studii.

Studii specializate (parțiale)

- caracteristice pentru perioada de început a implementării instrumentelor de monitorizare a inserției profesional
- Se realizează fie la nivelul unor sisteme de învățământ superior, fie la cel al unui domeniu
- pot viza unul sau mai multe sisteme de învățământ superior, folosind, în cel de-al doilea caz, abordări compartive.
- Comparațiile:
 - Sunt uni-dimensionale, specializate – de ex., studiu privind stratificarea socială și crearea diferențelor de gen.
 - vizează sistemele ca întreg.
- au un obiectiv mai degrabă prospectiv: indică în ce măsură pot fi utilizate anumite instrumente de măsurare pentru a produce niște rezultate relevante.

Studiile generale

- cele mai cunoscute și mai obișnuite;
- sunt nu atât academice, ci policy oriented
- au un caracter periodic
- au ca obiectiv descrierea stării de fapt la nivelul sistemului de învățământ superior cu privire la situația studenților și a absolvenților
- sunt comprehensive sau specializate (pe ramuri sau domenii de studii)
- sunt descriptive: realizează o descriere a fenomenului studiat din perspectiva unor indicatori, însă nu oferă neapărat explicații sau interpretări ale informațiilor prezentate.
- sunt realizate de obicei de o organizație cu autoritate în domeniu

Sursele de date folosite

- *objective*, provenite din baze de date (la nivel național sau universități);
- *subjective*: cuantifică percepții ale absolvenților cu privire la programele de studii și angajabilitatea acestora ulterior absolvirii.

Meta-studiile. Exemple

TRACKIT realizat de Asociația Europeană a Universităților (EUA)

A vizat comparabilitatea metodologică a instrumentelor de colectare și a modalităților de utilizare a datelor despre absolvenții de învățământ superior din statele semnatare ale Declarației de la Bologna

Proiectul *Eurograduate*:

Urmărește să colecteze, prin intermediul unui chestionar unic, aplicat online, informații despre absolvenții programelor de studii de nivel terțiar din Spațiul European al Învățământului Superior.

Teme urmărite:

- tranziția între nivelurile de educație,
- angajabilitatea,
- competențele dezvoltate
- mobilitatea în timpul programelor de studii și după.

Tipuri de instrumente folosite

1. Chestionarele aplicate la nivel de sistem de către o organizație cu legitimitate și autoritate publică
 - un institut sau birou de statistică la nivel național
 - o organizație în subordinea Ministerului Educației
2. Chestionarele aplicate unor diferite categorii de actori (individuali sau organizaționali). De regulă sunt vizați absolvenții înșiși, la diverse intervale de timp după absolvire, dar și reprezentanți ai angajatorilor sau ai unor instituții publice. Este folosită metoda sondajului și sunt colectate date pe baza unui *eșantion* statistic reprezentativ pentru populația vizată de studiu.

Categorii de informații solicitate

- informații generale cu privire la programul de studii absolvit (perioada de timp de la înmatriculare la absolvire, domeniul de studii, nivelul de calificare obținut, obținerea diplomei / a certificării care a permis accesul la învățământ terțiar, durata studiilor până la obținerea certificării respective etc.);
- tranziția de la programul de studii la piața muncii (durata de la absolvire la ocuparea primului loc de muncă, existența unui loc de muncă anterior absolvirii, participarea la programe de ucenicie / internship etc.);
- situația profesională la o anumită perioadă (de la câteva luni la mai mulți ani în funcție de obiectivele studiului) de la absolvirea studiilor;
- parcursul profesional după absolvirea programului de studii (nivel de salarizare, pozițiile ocupate, tipul și domeniul de activitate al angajatorilor etc.);

Categorii de informații solicitate 2

- continuarea studiilor (înmatricularea într-un program de studii care duce la obținerea unui nivel de calificare superior celui deținut, participarea la programe formale și non-formale de pregătire profesională / dezvoltare personală etc.);
- evaluarea proprie a situației pe piața muncii și a competențelor dobândite în urma absolvirii studiilor (satisfacția legată de locul de muncă, activitățile derulate, utilitatea competențelor și informațiilor acumulate pe parcursul programului de studii și aplicarea acestora la locul de muncă actual sau anterior, utilitatea disciplinelor și a activităților din cadrul programului de studii pentru activitatea la locul de muncă etc.);
- informații personale (genul, vârsta, veniturile, informații despre familia de origine sau, după caz, construirea unei familii proprii, mobilitate ocupațională și educațională, locuirea etc.).

Bune practici 1

- **Asocierea în analize a parcursului educațional și a celui profesional**
- **Separarea explicită a nivelurilor unităților analizate și a detalierii analizelor**
- **Orientarea explicită a instrumentelor, datelor, analizelor asupra perspectivei unei singure categorii de actori implicați în procesul de inserție profesională.**

Realizarea unor rapoarte diferențiate, care necesită instrumente separate pentru colectarea informațiilor, care abordează problema *angajabilității* din perspective diferite

Bune practici 2

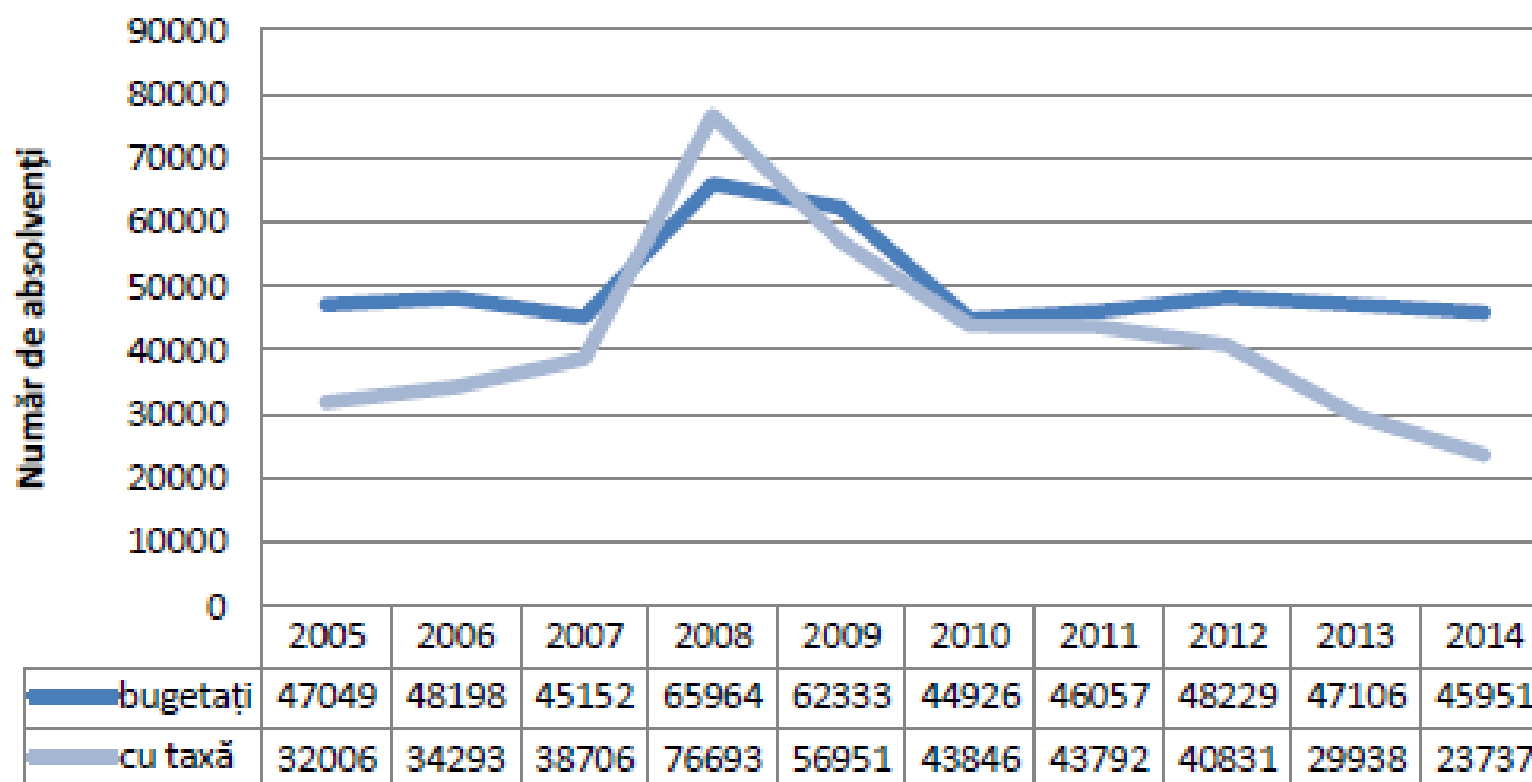
- **Diferențiere în ceea ce privește obiectivele urmărite: prospectiv, descriptiv sau explicativ.**
- **Periodicitatea studiilor:**
 - oferă serii de date continue în timp, care permit derularea unor analize statistice aprofundate.
 - indică preocupare constantă din partea autorităților de stat precum și un nivel mai ridicat de vizibilitate și reputație la nivel social.
- **Proiectarea și implementarea unui parteneriat organizațional între universități și stat care să stimuleze și să sprijine colectarea și publicarea rezultatelor analizelor specifice.**

Vă mulțumesc!

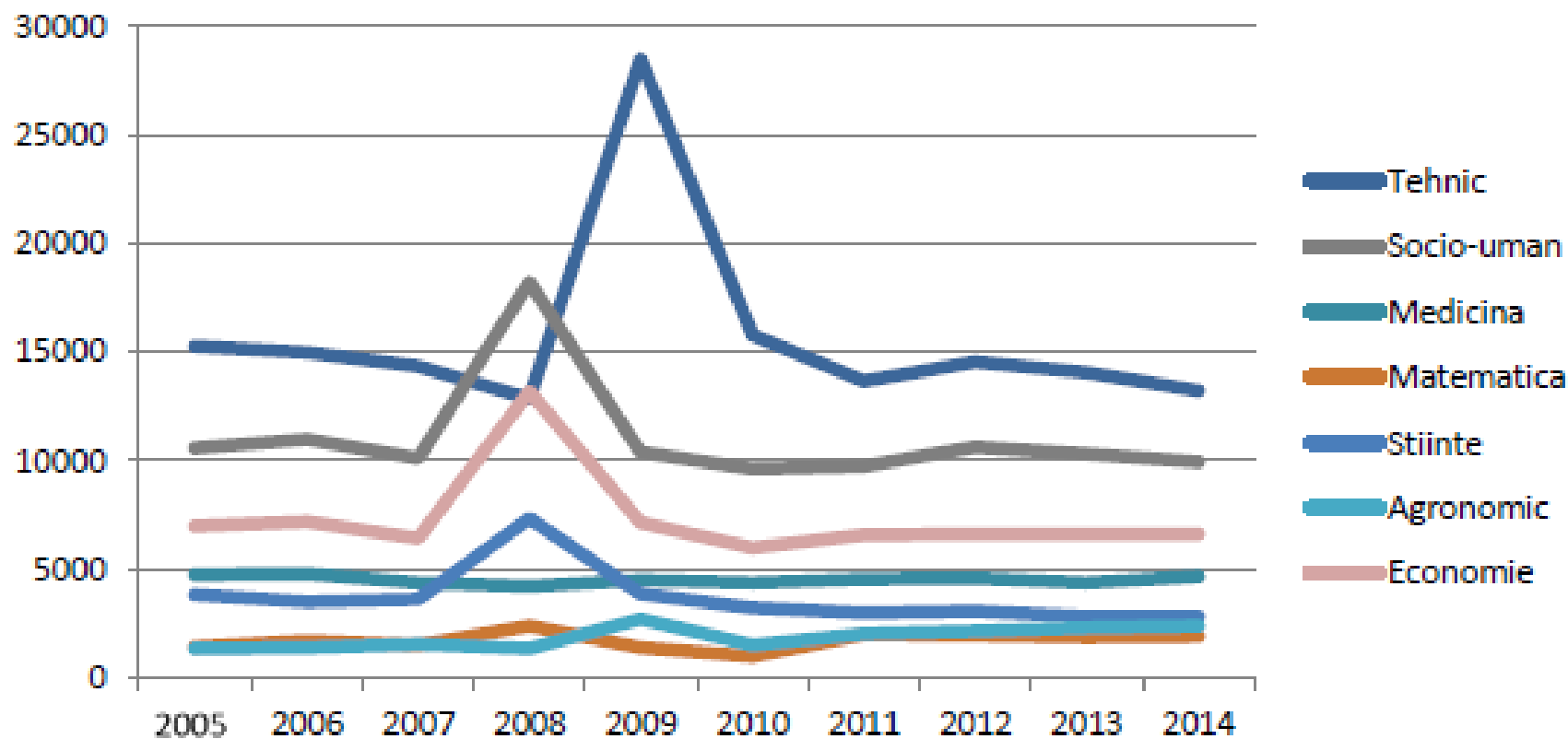
Câteva date privind absolvenții de ÎS din România

Sursa datelor – Raportul pe 2015 al CNFIS

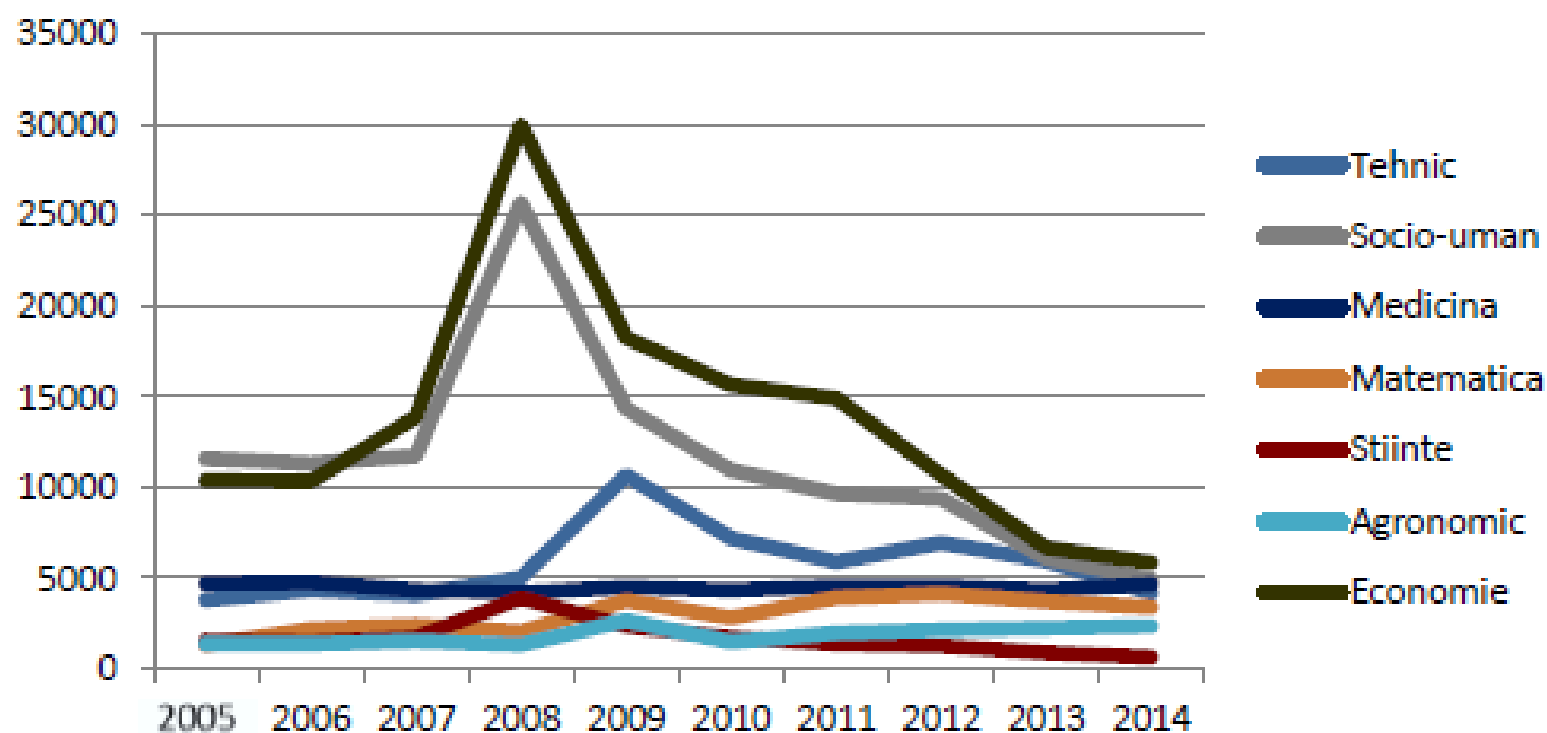
GRAFICUL 1.19 — EVOLUȚIA NUMĂRULUI DE ABSOLVENȚI LA CICLUL DE LICENȚĂ, PE FORME DE FINANȚARE

GRAFICUL 1.20 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR BUGETAȚI LA CICLUL DE LICENȚĂ, PE O SELECȚIE DE DOMENII

GRAFICUL 1.21 — EVOLUȚIA ABSOLVENȚILOR CICLULUI DE LICENȚĂ, CU TAXĂ, PE O SELECȚIE DE DOMENII

TABELUL 1.5 — DISTRIBUȚIA PE DOMENII FUNDAMENTALE ÎN ORDINEA DESCRESCĂTOARE A PONDERII ABSOLVENȚILOR BUGETAȚI

	Taxă	Buget
Sum of film	5,38%	94,62%
Sum of teatru	8,02%	91,98%
Sum of Interpretare muzicala	10,08%	89,92%
Sum of muzicala	12,65%	87,35%
Sum of științe - fizica-chimie	14,57%	85,43%
Sum of arta	15,06%	84,94%
Sum of științe - fără fizica-chimie	21,23%	78,77%
Sum of matematica	21,44%	78,56%
Sum of tehnic - fără fizica-chimie	24,12%	75,88%
Sum of agronomic	29,28%	70,72%
Sum of socio-uman	33,22%	66,78%
Sum of sport	41,74%	58,26%
Sum of medicina	42,19%	57,81%
Sum of arhitectura	43,44%	56,56%
Sum of economie	46,93%	53,07%
Sum of psihologie	55,16%	44,84%

Tabelul 1. Numărul de studenți înscriși în universitățile publice (civile) în anul I pe domenii în anul universitar 2012 – 2013

Nr. crt.	Domeniu de ierarhizare	Licență				Master			
		Total studenți	din care		% studenți în total studenți	Total studenți	din care		% studenți în total studenți
			Studenți buget	Studenți taxă			Studenți buget	Studenți taxă	
0	1	2	3	4	7	8	9	10	13
1	Inginerie civila si instalatii	3,325	2,966	359	2.99%	1,717	1,542	175	2.1%
2	Inginerie electronica si telecomunicatii	2,243	1,901	342	2.02%	1,162	1,034	128	1.4%
3	Inginerie geologica, Inginerie geodezica	1,119	868	251	1.01%	203	180	23	0.2%
4	Mine, petrol si gaze	399	212	187	0.36%	199	69	130	0.2%
5	Inginerie aerospatiale, autovehicule si transporturi	2,625	1,628	997	2.36%	971	813	158	1.2%
6	Ingineria produselor alimentare	1,538	858	680	1.38%	764	543	221	0.9%

7	Ingineria sistemelor, calculatoare si tehnologia informatiei	3,924	2,914	1,010	3.53%	1,812	1,331	481	2.2%
8	Inginerie mecanica	1,619	1,417	202	1.45%	1,201	1,006	195	1.4%
9	Inginerie industrial	3,563	3,067	496	3.20%	2,107	1,688	419	2.5%
10	Mecatronica si robotica	694	629	65	0.62%	297	263	34	0.4%
11	Ingineria materialelor	636	543	93	0.57%	315	303	12	0.4%
12	Ingineria mediului	2,066	1,512	554	1.86%	1,073	813	260	1.3%
13	Inginerie si management	4,428	2,550	1,878	3.98%	2,277	1,690	587	2.7%
14	Inginerie genistica, Inginerie de armament, rachete si munitiii		0	0	0.00%	0	0	0	0.0%
15	Inginerie electrica si energetica	2,608	2,081	527	2.34%	1,361	1,095	266	1.6%
16	Zootehnie	449	295	154	0.40%	233	214	19	0.3%
17	Biotehnologii	199	167	32	0.18%	113	104	9	0.1%

18	Agronomie, Horticultura, Silvicultura, Inginerie forestiera	2,837	1,466	1,371	2.55%	1,265	969	296	1.5%
19	Drept	4,961	1,489	3,472	4.46%	1,573	874	699	1.9%
20	Stiinte administrative	2,912	1,518	1,394	2.62%	1,501	608	893	1.8%
21	Stiinte ale comunicarii	2,909	1,280	1,629	2.61%	1,556	783	773	1.9%
22	Sociologie	1,042	794	248	0.94%	935	607	328	1.1%
23	Stiinte politice	2,164	1,050	1,114	1.94%	1,223	700	523	1.5%
24	Stiinte ale educatiei	2,999	1,152	1,847	2.69%	1,443	625	818	1.7%
25	Economie	948	705	243	0.85%	691	420	271	0.8%
26	Administrarea afacerilor	4,802	1,614	3,188	4.31%	2,817	1,083	1,734	3.4%
27	Finante	3,615	1,181	2,434	3.25%	1,914	692	1,222	2.3%
28	Contabilitate	3,952	1,098	2,854	3.55%	2,363	811	1,552	2.8%

29	Relatii economice internationale	1,619	650	969	1.45%	1,647	600	1,047	2.0%
30	Management	3,720	1,046	2,674	3.34%	2,593	937	1,656	3.1%
31	Marketing	2,029	829	1,200	1.82%	1,175	501	674	1.4%
32	Psihologie	2,096	585	1,511	1.88%	1,025	620	405	1.2%
33	Asistenta sociala	1,115	641	474	1.00%	708	498	210	0.8%
34	Educatie fizica si sport	2,788	1,198	1,590	2.50%	1,159	646	513	1.4%
35	Cibernetica, statistica si informatica economica	1,270	585	685	1.14%	894	447	447	1.1%
36	Stiinte militare, informatii si ordine publica	0	0	0	0.00%	0	0	0	0.0%
37	Biologie	732	507	225	0.66%	478	342	136	0.6%

38	Biochimie	59	35	24	0.05%	35	33	2	0.0%
39	Medicina	6,537	2,957	3,580	5.87%	359	287	72	0.4%
40	Medicina veterinara	820	508	312	0.74%	0	0	0	0.0%
41	Medicina dentara	1,683	760	923	1.51%	72	48	24	0.1%
42	Farmacie	1,349	605	744	1.21%	149	69	80	0.2%
43	Informatica	2,391	1,639	752	2.15%	1,035	764	271	1.2%

44	Geologie	86	69	17	0.08%	89	87	2	0.1%
45	Geografie	2,424	1,202	1,222	2.18%	979	876	103	1.2%
46	Științe ale mediului	911	661	250	0.82%	340	274	66	0.4%
47	Fizică	439	347	92	0.39%	364	319	45	0.4%
48	Chimie	536	453	83	0.48%	303	267	36	0.4%
49	Matematică	678	582	96	0.61%	529	429	100	0.6%
50	Inginerie chimică	808	695	113	0.73%	566	563	3	0.7%
51	Filologie	5,464	3,129	2,335	4.91%	2,338	1,590	748	2.8%
52	Filozofie	389	308	81	0.35%	271	183	88	0.3%
53	Istorie	1,053	772	281	0.95%	704	530	174	0.8%
54	Teologie	2,109	1,445	664	1.89%	1,361	866	495	1.6%

55	Studii culturale	288	222	66	0.26%	88	78	10	0.1%
56	Arhitectura si urbanism	984	601	383	0.88%	95	95	0	0.1%
57	Arte vizuale	1,117	729	388	1.00%	536	420	116	0.6%
58	Istoria si teoria artei	32	19	13	0.03%	7	7	0	0.0%
59	Artele spectacolului	432	385	47	0.39%	228	215	13	0.3%
60	Muzica	778	627	151	0.70%	331	282	49	0.4%